

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.010.03.2022

Pani
Monika Cembrat
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu
ul. Księdza Prałata Stanisława Słonki 24
34-300 Żywiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

PI/22/033 - Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, ul. Księdza Prałata Stanisława Słonki 24, 34-300 Żywiec ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Monika Cembrat – Kierownik PCPR od 1 stycznia 2006 r. (akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	Dostępność wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w tym identyfikacja ich potrzeb, w szczególności w zakresie usług asystenta osoby niepełnosprawnej. Realizacja zadań wynikających z Programu, rozliczanie usług asystenckich oraz uzyskanie zakładanych efektów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021, z wykorzystaniem danych statystycznych i dokumentów z wcześniejszego i późniejszego okresu, mający związek z działaniami objętymi kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach ³
Kontroler	Magdalena Śleziak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli o nr LKA/97/2022 z 22 kwietnia 2022 r. (akta kontroli str. 1 - 2)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie⁵ w kontrolowanym okresie prawidłowo sprawowało nadzór nad realizacją zadań wykonywanych przez asystentów, a także prawidłowością wykorzystania środków Funduszu Solidarnościowego na realizację zadań w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

PCPR środki na realizację Programu AOOD wydatkowało zgodnie z przeznaczeniem oraz terminowo sporządziło wymagane sprawozdania z ich wykorzystania.

Powiat Żywiecki⁶ trzykrotnie aplikował do Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”⁷, a realizował go dwukrotnie w 2020 r. i w 2021 r. Powiat w latach 2018-2020 realizował pilotażowy projekt „szlachetna POMOC” w ramach, którego

¹ Dalej: „Centrum” lub „PCPR”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

³ Dalej: „NIK”.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „PCPR”.

⁶ Dalej: „Powiat”.

⁷ W zakresie edycji 2019-2020, jak i edycji 2021. Zwany również: „Programem AOOD”.

również zapewniał usługi asystenckie dla osób niepełnosprawnych⁸ (powyżej 60 roku życia), co znacznie zwiększyło dostępność wsparcia dla tej grupy osób. Wymieniony projekt cieszył się dużym zainteresowaniem, stąd Powiat przystąpił do Programu AOOD, mając na uwadze kontynuację usług asystenckich. W zakresie realizacji usług w 2020 r. Powiat aplikował o objęcie wsparciem 50 ON, a faktycznie objął 144 osoby, wsparciem nie objęto 30 ON; natomiast w 2021 r. aplikował o objęcie wsparciem 60 ON a z usług skorzystało 87 osób, wsparciem nie objęto 14 osób. Powiat realizował wszystkie kierowane dla ON programy ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁹, jak i korzystał z innych funduszy m.in. w ramach środków pozyskanych z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uruchomiono Środowiskowy Dom Samopomocy „Pod skrzydłem Anioła” w Radziechowach dla 20 ON głęboko upośledzonych, który rozpoczął działalność od 1 stycznia 2019 r.

NIK stwierdziła, że PCPR (któremu powierzono realizację zadania w zakresie umowy nr PSI.946.7.60.2019 z dnia 22 stycznia 2020 r., dotyczącej AOOD edycji 2019-2020) nie wypełnił wynikającego z umowy zobowiązania informacyjnego, że przedmiot umowy zawierał wsparcie finansowe ze środków pochodzących z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

III Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dostępność wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w tym identyfikacja ich potrzeb, w szczególności w zakresie usług asystenta osoby niepełnosprawnej

Opis stanu faktycznego

1.1. Sytuacja osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Żywieckiego.

a)

PCPR posiadało „Diagnozę problemów społecznych” opracowaną w 2005 r., w której m.in. odniesiono się do danych GUS z 2002 r. z Narodowego Spisu Powszechnego¹¹ w zakresie liczby ON na terenie powiatu żywieckiego¹², podano też dane¹³ uzyskane przez pracowników PCPR z ośrodków pomocy społecznej¹⁴, z których wynikało, że w 2003 r. z pomocy z tytułu niepełnosprawności skorzystało 2 887, a w pierwszym półroczu 2004 r. 1512 osób. Natomiast w zakresie danych z PCPR podano, że w 2004 r. pomocy uzyskało 2 000 ON, a Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu¹⁵ wydał 1 052 orzeczenia dla ON powyżej 16 roku życia i 75 dla dzieci do 16 roku życia. Na podstawie ww. diagnozy została opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie żywieckim, w której ujęto cel główny, cele operacyjne i kierunki działań.

⁸ Dalej: „ON”.

⁹ Dalej: „PFRON”.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dalej: „NSP”.

¹² W tym podano liczbę osób z aktualnymi orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności.

¹³ Pkt. 3.2 w diagnozie pn. „Problem niepełnosprawności w powiecie żywieckim”.

¹⁴ Dalej: „OPS”.

¹⁵ Dalej: „PZON”.

PCPR nie posiadało uaktualnionej w ostatnich latach „Diagnozy problemów społecznych”

(akta kontroli str. 488-495, 521-542)

W Programach Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim na lata 2015-2020¹⁶, jak i na lata 2021-2025¹⁷ w skali zjawiska niepełnosprawności w zakresie województwa śląskiego podano dane z GUS (z NSP) z 2002 r. tj.: że liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła 118 i była niższa niż średnia krajowa (143 osoby). Natomiast na obszarze powiatu żywieckiego odnotowano większe natężenie niepełnosprawności niż średnia w województwie śląskim i średnia w kraju (tj. 144). Podano również, że w 2002 r. na terenie powiatu żywieckiego ogółem zamieszkiwało 21 352 ON, z czego 17 560 posiadało aktualne orzeczenie o niepełnosprawności. Podano, że Powiat nie dysponuje szczegółowymi danymi dotyczącymi liczby osób z niepełnosprawnością w powiecie żywieckim oraz w poszczególnych gminach, a posiadane dane z PZON w Żywcu w pewnym stopniu obrazują skalę zjawiska z których wynika, że w 2013 r. 2 373 osobom zostały przyznane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Wskazano, że do tych danych należałoby dodać orzeczenia ZUS i KRUS, oraz osoby, które miały aktualne orzeczenia wydane w latach wcześniejszych. Podano również dane pozyskane z OPS-ów z terenu Powiatu z 2013 r. wg, których pomoc z tytułu niepełnosprawności uzyskało 2 107 osób.

(akta kontroli str. 1162-1210)

Ewaluacja Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim na lata 2009-2014 zawierała diagnozę ON¹⁸ i była podstawą przystąpienia Powiatu do realizacji Programu AON - edycji 2019-2020.

(akta kontroli str. 482-487a, 587-691)

Z kolei Ewaluacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim za 2015-2020 zawierała diagnozę sytuacji ON oraz określała działania podejmowane na rzecz ON w Powiecie, dane w wymienionej diagnozie pozyskane były z ankiet ewaluacyjnych wypełnionych przez OPS-y¹⁹ i PUP w Żywcu. W ww. dokumencie m.in. zestawiono dane dotyczące ON pozyskane z następujących instytucji:

- PUP: dane w zakresie liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w latach 2015-2020 wg kryteriów: płeć (w 2019 – 83 kobiety i 91 mężczyzn, w 2020 r. 74 kobiety i 102 mężczyzn), z orzeczonym stopniem niepełnosprawności (w 2019r. - 174 a 2020 r. – 176 osób), miejsca zamieszkania (w 2019 r. wieś – 140 ON, miasto - 34 ON a w 2020 r. – wieś 147 ON i miasto 29 ON), status bezrobotnego

¹⁶ Program na lata 2015-2020 przyjęty Uchwałą nr V/59/2015 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 30 marca 2015 r.

¹⁷ Program na lata 2021 -2025 przyjęty Uchwałą nr XXIV/274/2021 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 29 marca 2021 r.

¹⁸ Działania prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w latach 2014-2015

- Liczba zarejestrowanych, bezrobotnych osób niepełnosprawnych w podziale na płeć: 185 kobiet oraz 247 mężczyzn [2013] oraz 167 kobiet oraz 211 mężczyzn [2014]

- Liczba zarejestrowanych, bezrobotnych osób niepełnosprawnych w podziale na miejsce zamieszkania: 335 osób mieszkających na wsi oraz 97 osób mieszkających w mieście [2013] oraz 285 osób mieszkających na wsi o 93 osoby mieszkające w mieście [2014]

- Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych posiadająca status osoby długotrwale bezrobotnej: 238 osób [2013] oraz 231 osób [2014]

- Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych korzystających z oferowanych przez PUP form wsparcia (np. poradnictwo zawodowe, szkolenia itp.): 765 osób [2013] oraz 598 osób [2014]

Działania prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej w latach 2009-2014:

Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności: 2 107 osób i 1 520 rodzin [2013] oraz 1 613 osób i 1 278 rodzin [2014].

¹⁹ PCPR wysłał ankiety do wszystkich ops-ów na terenie powiatu żywieckiego, nie otrzymał zwrotnie danych z pięciu gmin tj. Łodygowice, Rajcza, Ujszoły, Węgierska Górka, Żywiec.

(w 2019 r. – 91 ON a w 2020 r. – 97 ON) oraz korzystających z usług UP²⁰ (w 2019 r. – 218 ON a w 2020 r. – 192 ON).

(akta kontroli str. 565-585)

- OPS-y: liczba ON (w 2019 r.-543 osoby a w 2020 r. – 503 osoby), rodziny w których są ON (w 2019 r. – 468 rodzin a w 2020 r. 423 rodziny), liczba ON objętych programami resortowymi, m.in. w zakresie opieki wytchnieniowej i asystentury ON (w 2019 r. – 36 ON i 30 rodzin z osobą niepełnosprawną a w 2020 r. - 128 ON i 127 rodzin z osobą niepełnosprawną).

(akta kontroli str. 482-487a, 565-585)

Ponadto ewaluacja projektu pn. „szlachetna POMOC” zawierała ocenę realizowanych usług w ramach projektu i wskazywała na potrzebę kontynuacji udzielanego wsparcia poprzez wskazanie potrzeby większej ilości godzin świadczonych usług. Głównym celem projektu było stworzenie środowiskowej formuły wsparcia dla 100 osób, które spełniały łącznie cztery kryteria tj. wiek 60+, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (znaczny lub umiarkowany), wysoki poziom niesamodzielności w zakresie zaspokajania potrzeb życiowych oraz miejsce zamieszkania – powiat żywiecki. Do przeprowadzenia ww. oceny wykorzystano kwestionariusze/ankiety, które zostały przeprowadzone w sekwencji czasowej: faza wstępna - zakwalifikowanie do projektu (100 osób objętych badaniem), faza środkowa- po upływie 10 miesięcy uczestnictwa w projekcie (70 osób objętych badaniem) i faza końcowa – po upływie dziesięciu miesięcy uczestnictwa w projekcie (50 osób objętych badaniem). W wyniku tych badań stwierdzono, że²¹: liczba godzin usług asystenckich przyznanych w ramach programu „szlachetna POMOC”;

- była zgodna z oczekiwaniami lub przekraczający oczekiwania 45,1%;
- poniżej oczekiwań 51,7%;
- bez odpowiedzi 3,2%.

(akta kontroli str. 1146-1147)

Ww. Ewaluacja na lata 2015-2020, jak i „Ocena efektywności i trwałości działań realizowanych w ramach projektu „szlachetna POMOC” były dla Powiatu podstawą do aplikowania o środki finansowe w zakresie Programu AOON edycja 2021.

(akta kontroli str. 565-585, 1108-1161)

Powiat corocznie na bazie sprawozdań z działalności PCPR w Żywcu²² monitorował sytuację osób niepełnosprawnych w powiecie żywieckim w zakresie realizacji zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną (realizowanych w ramach PFRON), jak i danych z PZON oraz realizowanych projektów na rzecz ON („Chcę lepiej!”, „szlachetna POMOC”). Ponadto ww. Ewaluacje Powiatowych Programów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych umożliwiały Powiatowi monitorowanie potrzeb i oczekiwań ON m.in. poprzez wskazanie jakimi formami aktywności zainteresowane są ON.

(akta kontroli str. 565-691, 1019-1107, 1186-1207)

b)

PCPR nie posiadał aktualnych danych ile na terenie Powiatu mieszka osób Niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu

²⁰ Tj.: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informacje zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy i organizacja szkoleń.

²¹ do oceny przyjęto dane uzyskane w toku badań w fazie środkowej jako optymalne.

²² Przyjęte Uchwałami Rady Powiatu w Żywcu nr: sprawozdanie za 2019 r. Uchwała nr XII/167/2020 z dnia 3 lutego 2020 r., sprawozdanie za 2020 r. - Uchwała nr XXIV/273/2021 z dnia 29 marca 2021, sprawozdanie za 2021 r. – Uchwała nr XXXIII/363/2022 z 28 marca 2022 r.

niepełnosprawności oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Natomiast PCPR posiadał dane w zakresie wydanych przez PZON²³ w danym roku orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w zakresie ogólnej liczby ON w powiecie żywieckim za lata 2019 -2021 (tj. odpowiednio: 2 556; 2 064; 2 269), w tym²⁴: liczba ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (odpowiednio: 894; 680; 834); z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (odpowiednio: 1 028; 802; 883); dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia²⁵ (odpowiednio: 237, 237, 224).

(akta kontroli str. 844-847)

Z-ca Kierownika w wyjaśnieniach podała, że Powiat nie posiada szczegółowych danych dotyczących liczby ON w powiecie żywieckim, ponieważ „liczba ta jest trudna do określenia z uwagi na to, że osoby te orzekane są na chwilę obecną przez pięć różnych systemów orzekania o niepełnosprawności, czy zdolności do pracy i trudno jest nam ustalić czy policzyć w jakim systemie osoba jest ewidencjonowana gdyż nie posiadamy dostępu do tych systemów. Z własnego doświadczenia wiemy, że osoby niepełnosprawne, które korzystają z pomocy PCPR niejednokrotnie posiadają dwa lub więcej orzeczeń np. z Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, ZUS czy KRUS. Każdy z tych systemów wydaje orzeczenia do innych celów. Jeżeli mamy potrzebę podania liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Powiatu Żywieckiego każdorazowo korzystamy z danych gromadzonych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Również Gminy z terenu Powiatu Żywieckiego występują do Zespołu o podanie danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie danej Gminy, którymi się później posługują np. przy konstruowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych czy innych programów, gdzie jednym z obszarów jest działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Dane jakimi dysponuje PZON nie są danymi miarodajnymi i w żadnym stopniu nie odzwierciedlają faktycznej liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Powiatu. Niemniej jednak korzystamy z tych danych przy okazji konstruowania czy realizacji programów i projektów na rzecz osób niepełnosprawnych. PCPR w Żywcu w latach 2008-2009 podjęło próbę ustalenia faktycznej liczby osób niepełnosprawnych poprzez utworzenie bazy osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Żywieckiego. Wpisywać dane do bazy, którą prowadziło PCPR, miały możliwość zarówno same osoby niepełnosprawne jak i instytucje funkcjonujące na terenie Powiatu Żywieckiego, tj. Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminy itd. Niestety pomimo podjętych działań po dwóch latach funkcjonowania bazy została ona zawieszona ponieważ poza danymi wpisywanymi do bazy o osobach które korzystały z pomocy PCPR i kilku wpisów samych osób niepełnosprawnych żadne inne dane nie były wpisywane”.

(akta kontroli str. 836-840)

c)

²³ Dane z systemu EKSMOoN, zawierają dane w zakresie wydanych w danym roku orzeczeń o stopniu niepełnosprawności przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu, wymieniony system uniemożliwia wygenerowanie danych o liczbie mieszkańców powiatu żywieckiego wg posiadanych aktualnie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

²⁴ Dane w rozbiciu na stopień z znaczny i umiarkowany

²⁵ Dane nie zawierają informacji w zakresie - wskazania o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;

Wyniki i ustalenia Diagnozy sporządzonej w 2005 r. zostały ujęte w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim²⁶. Powyższa Strategia zakładała główne kierunki działań i zadania do realizacji.

Przed przygotowaniem Strategii przeprowadzono analizę SWOT, wskazując na mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia założeń Strategii.

(akta kontroli str. 486-487e, 523-542)

Z-ca Kierownika odnosząc się do braku określenia okresu obowiązywania Strategii w wyjaśnieniach podała, że „sporządzona Strategia nie zawiera ram czasowych, została opracowana i przyjęta bez określenia jej ram czasowych i obowiązuje do nadal. W dacie jej sporządzania nie było żadnych regulacji prawnych, ani wytycznych które by regulowały zasady sporządzania tych dokumentów, a tym bardziej określania ich ram czasowych z uwzględnieniem konkretnych lat. Na podstawie Strategii przyjętej w 2005 roku realizujemy wszelkie działania i zadania w Powiecie Żywieckim. Założenia Strategii określone w celach strategicznych są nadal aktualne, a i określone w niej cele odpowiadają dzisiejszym potrzebom społecznym.” Ponadto w innych wyjaśnieniach w kwestii aktualizacji ww. Strategii podała, że nie zachodziła taka konieczność, ponieważ Program AOODN wpisywał się w działania określone w głównym celu operacyjnym Strategii tj. „Inicjowania, wspierania i promowania różnego rodzaju programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych”.

(akta kontroli str. 486-487e, 1257)

Zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Żywcu nr 1092/22/VI z dnia 18 stycznia 2022 r. przystąpiono do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim na lata 2022-2030. Opracowanie Strategii powierzono PCPR. Ponadto przygotowano harmonogram prac nad Strategią oraz wyodrębniono główne obszary problemowe (w tym obszar działań na rzecz osób niepełnosprawnych). Wysłano do instytucji i organizacji pozarządowych zaproszenia do udziału w zespołach tematycznych. Wytypowane przez jednostki osoby weszły w skład zespołów tematycznych powołanych Zarządzeniem Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu nr 12/2022.

(akta kontroli str. 1213, 1215-1216)

W ramach dwóch Programów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych obowiązujących w okresie kontrolowanym, określono cel główny i cele szczegółowe, które miały umożliwić podejmowanie długofalowych działań w Powiecie na rzecz osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 486-487e, 1162-1210)

1.2. Formy pomocy osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie Powiatu Żywieckiego

W okresie kontrolowanym PCPR poza kontrolowanymi Programami (edycji 2019-2020 i 2021) realizowało następujące projekty i programy:

1. Projekt pn. "CHCĘ LEPIEJ!" realizowany w latach 2018-2019.

Łączna wartość zrealizowanego projektu wynosiła 1 905 731,71 zł., w tym środki z UE wynosiły 1 619 871,95 zł. a środki własne Powiatu stanowiące wkład własny wynosiły 285 859,76 zł. Środki na ten projekt zostały w całości wykorzystane.

Zgodnie z wnioskiem zaplanowano objąć wsparciem w ramach projektu 113 osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym ON, rodzice

²⁶ Przyjętej Uchwałą NR XXVII/290/05 Rady Powiatu w Żywcu z dnia 28 lutego 2005 r. – bez oznaczenia terminu do kiedy, która obowiązuje do czasu wejścia kolejnej Strategii. Kolejna w trakcie kontroli NIK była w trakcie opracowania.

dzieci niepełnosprawnych oraz wychowankowie pieczy zastępczej). Wsparciem w ramach ww. projektu objęto 117 osób: w tym 56 ON i 61 wychowanków pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 692-737, 1044-1046)

2. Projekt pn. "szlachetna POMOC" realizowany w latach 2018-2020.

Środki pozyskane na realizację projektu zgodnie z zawartą umową wyniosły 1 941 840,00 zł, z czego środki w kwocie 1 774 800,00 zł z budżetu z Unii Europejskiej, a środki w kwocie 167 040,00 zł z budżetu państwa (środki krajowe). Łączna wartość zrealizowanego projektu wyniosła 2 083 904,84 zł (w tym: 1 938 031,50 zł z budżetu UE, a 145 873,34 zł to środki PFRON, które Powiat przekazywał ON w formie dofinansowań). Zgodnie z wnioskiem w ramach projektu zaplanowano i objęto wsparciem 100 ON i członków ich rodzin z terenu Powiatu.

(akta kontroli str. 692-709, 738-749)

3. Program „WYRÓWNYWANIE RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI II” realizowany w latach 2019 – 2021²⁷.

W okresie objętym kontrolą Powiat pozyskał i wykorzystał na realizację programu środki PFRON w kwocie 769 525,51 zł. Celem strategicznym programu było wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

(akta kontroli str. 694-709, 1019-1107)

4. Program „AKTYWNY SAMORZĄD” realizowany w latach 2019- 2021²⁸.

W okresie objętym kontrolą Powiat pozyskał środki z PFRON w łącznej wysokości 1 925 926,18 zł a wykorzystał je w wysokości 1 849 730,62 zł.

W ramach programu udzielono wsparcia 319 ON będących mieszkańcami Powiatu. Celem głównym programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

(akta kontroli str. 694-709, 1019-1107)

5. W okresie objętym kontrolą Powiat realizował w ramach zadań bieżących, własnych następujące formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych:

- a) rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych:
 - zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej albo rolniczej,
- b) rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych:
 - dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
 - dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii.

²⁷ Kontynuowanie programu również w 2022 r.

²⁸ Kontynuowanie programu również w 2022 r.

Powiat na realizację rehabilitacji społecznej i zawodowej wydatkował łącznie środki w wysokości 11 860 350,00 zł (w tym: w 2019 r. – 3 389 363,00 zł, 2020 r. – 3 952 366,00 zł a w 2021 r. – 4 518 621,00 zł).

(akta kontroli str. 694-709, 1019-1107)

6. Inne formy pomocy realizowane w placówkach działających na terenie Powiatu przedstawiały się następująco;

- a) Środowiskowe Domy Samopomocy²⁹, w których objętych pomocą w latach 2019 - 2021³⁰ było 51 ON:³¹.
- b) Warsztaty Terapii Zajęciowej³², w których pomocą objętych było w 2019 r. – 126 ON; w 2020 r. – 131 ON a w 2021 r. – 131 ON.
- c) Dom Pomocy Społecznej³³, w którym przebywało w 2019 r. – 61 ON, w 2020 r. – 63 ON a w 2021 r. – 66 ON.

Ponadto na terenie Powiatu w okresie objętym kontrolą dodatkowo funkcjonowało osiem niepublicznych DPS³⁴.

(akta kontroli str. 844-847a)

1.3. Przygotowanie do przystąpienia do Programu AOOD i informowania o jego realizacji

a)

PCPR nie sporządzał kalkulacji liczbowych w formie pisemnej do obu edycji, jednakże realizował projekt pn. „szlachetna POMOC”, na bazie którego do edycji 2019-2020 oszacował liczbę osób wymagających wsparcia w zakresie asystentury. Natomiast w zakresie edycji 2021 PCPR aplikował o 100 osób uśredniając liczbę osób do objęcia wsparciem, opierając się na: projekcie „szlachetna POMOC” w edycji 2019-2020 i zwiększonej aktywności gmin, oraz organizacji pozarządowych przystępujących do realizacji Programu w zakresie edycji 2021. W zakresie edycji 2021 Wojewoda przyznał mniejsze środki finansowe w stosunku do kwoty wnioskowanej, co skutkowało koniecznością objęcia wsparciem mniejszej liczby osób. W sprawozdaniach z działalności PCPR nie ujęto zapotrzebowania na usługi asystenckie, jak i nie informowano o przystąpieniu do Programu „AOOD” i nie rozliczono jego realizacji w zakresie kontrolowanych umów.

(akta kontroli str. 16-19, 296-327, 458-462, 1108-1161)

W zakresie uwzględniania potrzeb mieszkańców przystępując do poszczególnych edycji Programu w wyjaśnieniach Z-ca Kierownika podała, że „nie prowadzono celowanych badań (nakierowanych na konkretny Program) pod kątem Programu „Asystent (...)”, ponieważ termin na złożenie wniosku aplikacyjnego w każdej z edycji był krótki tj. w edycji 2019-2020 wynosił 15 dni, a w edycji 2021 wynosił 27 dni co uniemożliwiło rozeznanie potrzeb”. W zakresie edycji 2021 podała również, że „potrzeby osób wymagających wsparcia oszacowano na podstawie liczby osób, które skorzystały z projektu „szlachetna POMOC”, oraz Programu AOOD edycji 2019-2020”. Zapotrzebowanie na usługi asystenckie w poszczególnych edycjach zostało

²⁹ ŚDŚ w Pewli Wielkiej (organ założycielski UG Jeleśnia) i ŚDŚ „Pod Skrzydłem Anioła” w Radziechowach (organ założycielski Powiat Żywiecki).

³⁰ W tym: SDŚ w Pewli Wielkiej – 31 ON, SDŚ w Radziechowach – 20 ON.

³¹ Chorych psychicznie, oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

³² WTZ w Gilowicach (organ założycielski UG Gilowice) i WTZ w Żywcu (organ założycielski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żywcu). Nadzór nad WTZ sprawuje PCPR.

³³ Dane tylko z DPS-u w Żywcu - Powiat Żywiecki, brak danych co do pozostałych siedmiu DPS na terenie Powiatu, ponieważ pozostałe DPS-y nadzorowane są przez Wojewodę.

³⁴ DPS-y nadzorowane przez Wojewodę.

ujęte w każdym z wniosków aplikacyjnych i odpowiadało aktualnie stwierdzonym potrzebom. Z-ca Kierownika podała, że „uwzględniono wszystkie potrzeby stwierdzone na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych, które później dostosowywano do zmiennych okoliczności” (pandemia, zwiększone zainteresowanie Programem). W kwestii nie ujęcia w sprawozdaniach z działalności PCPR zapotrzebowania na usługi asystenckie, jak i nie ujęcia informacji o realizacji i rozliczeniu realizowanego Programu AOON Z-ca Kierownika wyjaśniła, że „przez niedopatrzenie ich nie ujęto”, jak i podała, że „sporządzanie sprawozdania z działalności PCPR odbywa się zawsze w pierwszym kwartale danego roku, gdzie sporządza się wiele innych sprawozdań po zakończonym roku, realizowane już są wówczas intensywnie zadania bieżące, które wymagają dużego zaangażowania wszystkich pracowników. Z uwagi na nadmiar realizowanych zadań i konieczności sporządzenia wielu innych sprawozdań z realizacji zadań pominięto ujęcie w sprawozdaniu z działalności PCPR za lata 2019, 2020, 2021 sprawozdania z realizacji Programu AOON”.

(akta kontroli str. 1268-1278)

b)

PCPR podejmował działania informujące o realizacji Programu AOON w 2020 r. i 2021 r. poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej www.pcpr-zywiec.pl, w broszurach i na plakatach³⁵, jednakże w edycji 2019-2020 w zakresie wymienionych źródeł informacji (oprócz plakatów) nie podał z jakich środków Program został dofinansowany i w jakiej wysokości, co opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 760-794, 1267-1278)

c)

PCPR m.in. na stronie internetowej w zakładce „POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM” informował o różnych formach wsparcia, w tym o rehabilitacji społecznej, zawodowej, uprawnieniach osób niepełnosprawnych, organizacjach pozarządowych, programach na rzecz osób niepełnosprawnych (PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD 2022” moduł I; moduł II; „WYRÓWNYWANIE RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI III” na 2022 r. finansowane ze środków PFRON). Ponadto na stronie internetowej Centrum zamieszczono informację o projektach i programach aktualnie realizowanych, w tym informacje o „Asystencie osobistym osoby niepełnosprawnej - edycji 2022”, natomiast edycje: 2019-2020 i 2021, projekt „szlachetna POMOC”³⁶; projekt „Chcę lepiej”³⁷ były w zakładce „Projekty i programy zrealizowane”.

(akta kontroli str. 760, 795-803)

W zakresie Programu Asystent każdorazowo informowano: o celach, kto jest adresatem, kto może zostać asystentem, na czym polegają usługi asystenta, informacje o tym, że w godzinach realizacji usługi nie mogą być równolegle świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, wskazano również osobę mogącą udzielić informacji wraz z podaniem jej nr telefonu i adresu

³⁵ Dwa plakaty w edycji 2021 „Informujące o dofinansowaniu ze środków Państwowego Funduszu Celowego, Funduszu Solidarnościowego” wraz z podaniem kwot dofinansowania. Jeden plakat zamieszczono w PCPR (obok drzwi wejściowych), drugi w Fundacji.

³⁶ Współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi Priorytetowej IX WŁĄCZENIE SPOŁECZNE Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne. Poddziałanie 9.2.5 Rozwój usług społecznych, z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

³⁷ Współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi Priorytetowej IX WŁĄCZENIE SPOŁECZNE Działanie 9.1. – Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

e-mailowego. Każdorazowo na stronie internetowej PCPR w trakcie trwania naboru do uczestnictwa w Programie określało zasady zgłoszenia do Programu, oraz informowało o obowiązujących dokumentach które należy złożyć³⁸, oraz które można było pobrać z wymienionej strony osobiście lub odebrać w sekretariacie Centrum, tj. w edycji 2019-2020 – Karta zgłoszenia do Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Oświadczenie czy osoba ubiegająca się o uczestnictwo korzysta z innych usług opiekuńczych, natomiast przy wskazaniu asystenta „Oświadczenie” o braku powinowactwa z nim; w edycji 2021 – „Karta zgłoszenia do Programu”, „Wniosek”.

(akta kontroli str. 760-771)

Ponadto Z-ca Kierownika w wyjaśnieniach podała, że broszury³⁹ zostały przygotowane we własnym zakresie i rozdysponowane własnymi siłami we wszystkich gminnych ośrodkach pomocy społecznej, oraz w wybranych ośrodkach zdrowia na terenie Powiatu. Równocześnie podała, że w zakresie edycji 2019-2020 na spotkaniu z kierownikami OPS ów z terenu Powiatu przedstawiono prezentację pt. „Zapotrzebowanie na usługi opieki środowiskowej, Powiat Żywiecki, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Dobre praktyki”, która miała na celu rozpowszechnianie i promowanie informacji dotyczących możliwości skorzystania z usług asystencji osobistej.

(akta kontroli str. 694-709)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy nr PSI.946.7.60.2019 z dnia 22 stycznia 2020 r. Powiat był zobowiązany do informowania, że przedmiot umowy zakładał wsparcie finansowe ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego przyznanego w ramach Programu, a informacja na ten temat powinna znaleźć się na wszystkich materiałach, publikacjach i informacjach dla mediów, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego Zadania.

W zakresie realizowanego Programu AON edycji 2019-2020 w 2020 r. PCPR (któremu powierzono realizację zadania) nie zamieścił na: stronie www.pcpr-zywiec.pl, broszurach, dokumentach aplikacyjnych informacji, że wsparcie w zakresie realizacji umowy pochodzi ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 61-71, 760-762, 722)

W związku z powyższym Z-ca Kierownika wyjaśniła, że w trakcie realizacji Programu edycji 2019-2020 przez niedopatrzenie nie zawarto informacji że wsparcie w zakresie realizacji umowy pochodzi ze środków Funduszu Solidarnościowego. Informacja ta została zawarta w umowach zawieranych ze zleceniobiorcą i uczestnikiem Programu. Informacji tej nie zawarto w dokumentach, tj. kartach zgłoszenia do programu, oświadczeniach, że uczestnik nie jest członkiem rodziny, zgodach na przetwarzaniu danych osobowych, formularzach informujących o wykształceniu i doświadczeniu, tj. wszystkich dokumentach aplikacyjnych i rozliczeniowych ponieważ w treści programu nie były zawarte jednoznaczne informacje, na których dokumentach należy zawrzeć informacje o finansowaniu programu ze środków Funduszu Solidarnościowego. Był to pierwszy rok realizacji programu. Już na etapie składania wniosku aplikacyjnego pojawiło się dużo niejasności dotyczących zapisów

³⁸ Składanie osobiście, za pomocą poczty tradycyjnej lub elektronicznej. Osoba zainteresowana wraz z obowiązującymi załącznikami składała kserokopie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a w przypadku osoby ubezwłasnowolnionej kopie pełnomocnictwa.

³⁹Liczba broszur: edycja 2019-2020 – 150 szt.; edycja 2021 – 100 szt.

programowych na które niestety niejednokrotnie otrzymywaliśmy odpowiedzi ze strony Ministerstwa czy Wojewody z dużym opóźnieniem, a program musiał być realizowany. Pewne kwestie zmuszeni byliśmy interpretować i rozstrzygać sami, gdyż uczestnicy programu nie mogli zostać pozbawieni usług asystentów ze względu na niejasności pewnych zapisów programowych.

(akta kontroli str. 1249-1262)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2019-2021 PCPR realizował projekty, które swoim wsparciem obejmowały również ON, jak i realizował wszystkie kierowane dla ON programy ze środków PFRON. Ewaluacje Powiatowych Programów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych/diagnozy (na lata 2009-2014 i 2015-2020), oraz Ocena efektywności i trwałości działań realizowanych w ramach projektu pn. „szlachetna POMOC” zawierały diagnozę ON i były podstawą przystąpienia Powiatu do realizacji Programu AOON. PCPR informował o możliwości uzyskania wsparcia, w tym o naborze do Programu AOON, jak i informował o innych formach wsparcia dla ON m.in. na swojej stronie internetowej. PCPR w zakresie realizowanego zadania w 2020 r. nie zamieścił na stronie www.pcpr-zywiec.pl, broszurach i dokumentach aplikacyjnych informacji, że wsparcie w zakresie realizacji umowy o nr PSI.946.7.60.2019 z dnia 22 stycznia 2020 r. pochodzi ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

OBSZAR

2. Realizacja zadań wynikających z Programu, rozliczanie usług asystenckich oraz uzyskanie zakładanych efektów

Opis stanu faktycznego

2.1. Przystąpienie do realizacji usług asystenta osoby niepełnosprawnej

a)

Zgodnie z ogłoszeniem naboru wniosków Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu „AOON” edycja 2019 – 2020, Powiat na właściwym wzorze i terminowo złożył wnioski do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego⁴⁰ na rok 2019 i 2020, jednakże w przypadku wniosku na rok 2019 nie przystąpił do realizacji ww. zadania⁴¹. Wniosek na 2020 r. spełniał wymogi formalne wskazane w Programie i zawierał: planowaną liczbę godzin usług asystenta tj. 18 000 godzin⁴², w tym: 14 400 godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 3 600 godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Koszt usług asystenckich zaplanowano na kwotę 540 000,00 zł⁴³, koszt zakupu biletów komunikacji publicznej oraz ubezpieczenia asystentów zaplanowano na kwotę

⁴⁰ Wnioski przesłane zostały 22 października 2019 r. drogą elektroniczną – ePUAP wraz z Uchwałą nr 318/VI/19 Zarządu Powiatu w Żywcu z dnia 16 października 2019 r. w sprawie przystąpienia Powiatu żywieckiego do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”-edycja 2019-2020 r., finansowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z § 1 ust. 2 cyt. Uchwały realizację programu powierzono PCPR. Dalej: „SUW”.

⁴¹ Powiat pismem z dniem 18 grudnia 2019 r. złożył „Oświadczenie o nie przyjęciu środków finansowych z Programu „Asystent Osobisty ON” edycja 2019-2020.

⁴² Limit godzin na jednego uczestnika wynosił nie więcej niż 30 godzin. Zaplanowano, że usługi będzie świadczyć 50 asystentów. Zgodnie z założeniami Programu dział V pkt 12 b.

⁴³ Zgodnie z założeniem działu V pkt 12 b i 15 Programu tj. 30 godzin x 50 uczestników x 12 miesięcy x 30 zł.

127 500,00 zł⁴⁴ oraz koszt obsługi założono na kwotę 3 338,00 zł⁴⁵. Kwota ogółem środków finansowych na realizację Programu zaplanowana została na 670 838,00 zł.

(akta kontroli str. 16-19, 47-47b, 58, 165-168)

Zgodnie z ogłoszeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej o otwartym konkursie ofert w ramach Programu „AON” – edycji 2021, wniosek⁴⁶ Powiatu do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego został złożony terminowo i na właściwym wzorze z wymaganymi załącznikami, oraz podpisany przez Kierownika PCPR z up. Zarządu Powiatu w Żywcu⁴⁷.

(akta kontroli str. 212-259, 266-278)

Natomiast w związku z pismem ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (sygn. PSXI.946.19.2020 z dnia 25 lutego 2021) informującym o obniżeniu rekomendowanej kwoty dofinansowania z Programu o 50 % w stosunku do wnioskowanej, zwrócono się do podmiotów o podjęcie decyzji o przystąpieniu do realizacji zadania lub rezygnacji w sytuacji obniżonych kwot dofinansowania. W odpowiedzi na ww. pismo Kierownik PCPR (pismem nr PCPR/PR/AON/4111/1/21 z dnia 26 lutego 2021 r.) poinformowała o podjęciu realizacji zadania przez Powiat Żywiecki. W kolejnym piśmie⁴⁸ Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego określono: termin składania aktualizacji wniosków do dnia 3 marca 2021 r. oraz załączniki, które powinna zawierać aktualizacja.

(akta kontroli str. 287-295)

W wyniku ww. decyzji (a przed podpisaniem umowy na realizację zadania publicznego) Powiat złożył zaktualizowany wniosek o środki finansowe z Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021 w ramach Funduszu Solidarnościowego w wymaganym terminie⁴⁹ wraz z obowiązującymi załącznikami.

(akta kontroli str. 296-327)

W ww. wniosku dla osób niepełnosprawnych zaplanowano 34 500 godzin usług asystenta, w tym 24 000 godzin usług dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; 9 000 godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz 1 500 godzin dla dzieci w wieku do 16 roku życia z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności (zgodnie z zapisami pkt. 5 Programu). Zgodnie z wnioskiem usługi miały być świadczone przez 60 asystentów.

(akta kontroli str. 296-327)

W kalkulacji kosztów⁵⁰ związanych z realizacją usług zaplanowano koszt godzin usług asystenckich na 1 380 000 zł, koszt zakupu środków ochrony osobistej dla asystentów na 30 000 zł, koszt zakupu biletów komunikacji publicznej dla asystentów na 20 000 zł, koszt ubezpieczenia OC i NNW asystentów na 9 000 zł, koszt dojazdu własnym/innym środkiem transportu przez asystentów na 100 000 zł, koszt zakupu biletów wstępu na wydarzenia kulturalne/sportowe/społeczne dla asystentów towarzyszących uczestnikom Programu na 16 500 zł. Koszty obsługi Programu

⁴⁴ Zgodnie z założeniami działu VII pkt 2 b i c (200 zł x 50 asystentów x 12 miesięcy + 50 asystentów x 150 zł).

⁴⁵ Zgodnie z założeniami działu VIII pkt 9 tj. Minister może pokryć koszty obsługi Programu do wysokości faktycznie poniesionej, nie większej niż 0,5 % środków przekazanych na jego realizację.

⁴⁶ Tj. 17 grudnia 2020 r. drogą elektroniczną ePUAP. Pierwotny termin składania wniosków MRiPS ogłosiło do 31 grudnia 2020 r., następnie przedłużyło go do dnia 8 stycznia 2021 r.

⁴⁷ Na mocy Uchwały nr 694/20/VI Zarządu Powiatu w Żywcu z dnia 10 grudnia 2020 roku - realizację programu powierzono PCPR, jak i upoważniono Kierownika PCPR do wykonywania czynności związanych m.in. z złożeniem wniosku, realizacją, sprawozdawczością i rozliczeniem programu, jak również do podpisywania wniosków.

⁴⁸ Pismo o sygn. PSXI.946.3.2021 z dnia 1 marca 2021.

⁴⁹ Wniosek został złożony przez platformę ePUAP z dniem 3 marca 2021 r. w wersji podpisanej przez osobę upoważnioną, jak i w wersji edytowalnej.

⁵⁰ Do wniosku na środki finansowe w edycji 2021r.

zaplanowano na kwotę 31 110 zł. Wnioskowana kwota środków ogółem na realizację Programu wyniosła 1 586 610 zł.

(akta kontroli str. 301-304)

W załącznikach do wniosku tj. „Informacji opisowej”, określono:

Kadrę, w tym:

- koordynatora usług – wskazano, że do realizacji zadania zostanie wyznaczony pracownik o wysokich kwalifikacjach posiadający wykształcenie wyższe III stopnia socjologii, z 20 letnim doświadczeniem w obszarach edukacyjno-badawczych, jak i z 2,5 letnim doświadczeniem związanym z zarządzaniem i organizacją usług asystenckich w edycji 2019-2020 i projektem „Szlachetna pomoc”;

- asystentów – spełniających wymogi określone w Programie;

Doświadczenie – wskazano, że Powiat realizował zadania podobnego rodzaju, tj. następujące projekty: pt. „Chcę lepiej”; „szlachetna POMOC”, AOOD edycja 2019-2020.

Opis działań wraz z zakresem rzeczowym planowanego zadania, w którym określono etapy realizacji zadania, szczegółowy opis zadań realizowanych na rzecz uczestnika, szczegółowy opis zadań realizowanych na rzecz asystenta, szczegółowy opis zadań obszaru wspólnego dla uczestnika i asystenta oraz opis zadań przewidzianych dla asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.

(akta kontroli str. 305-313)

b)

Wniosek Powiatu na środki finansowe w roku 2020 z Programu „AOOD” edycji 2019-2020 w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych z dnia 22 października 2019 r. był kompletny, podpisany przez osobę upoważnioną⁵¹ i uwzględniał: planowaną ogólną liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z usług asystenta (50 osób), w tym planowaną liczbę osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (40 osób) oraz planowaną liczbę osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (10 osób).

(akta kontroli str. 18)

W roku 2021 wniosek ostateczny Powiatu Żywieckiego na środki finansowe z Programu „AOOD edycja 2021” w ramach Funduszu Solidarnościowego z dnia 22 października 2019 r. był kompletny; podpisany przez osobę upoważnioną⁵² i uwzględniono w nim: planowaną ogólną liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z usług asystenta (60 osób), w tym planowaną liczbę osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (40 osób) oraz planowaną liczbę osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (15 osób) i dzieci w wieku do 16 roku życia (5 osób).

Ponadto ww. wniosek posiadał obowiązujące załączniki tj. szczegółową kalkulację kosztów, doświadczenie wnioskodawcy w realizacji zadań podobnego rodzaju, kwalifikacje osób przy pomocy których realizowane będzie zadanie, zasięg oddziaływania i dostępność dla odbiorców i wkład własny.

(akta kontroli str. 298-304)

c)

Wnioski w zakresie edycji 2019-2020, jak i edycji 2021 po umowie nie były zmieniane, jednakże przed zawarciem umowy z Wojewodą Śląskim Powiat zaktualizował

⁵¹ Osobą upoważnioną była Kierownik PCPR na podstawie Uchwały nr 318/VI/19 z dnia 16 października 2019 r.

⁵² Osobą upoważnioną była Kierownik PCPR na podstawie Uchwały nr 694/20/VI z dnia 10 grudnia 2020 r..

wniosek w edycji 2021, zmiany związane były ze zmniejszeniem kwoty dofinansowania i w związku z tym objęcia wsparciem mniejszej liczby osób, tj. w zakresie planowanej liczby osób niepełnosprawnych korzystających z usług asystenta (zmniejszono liczbę osób o 40), w tym: planowaną liczbę osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zmniejszono o 20 osób), planowaną liczbę osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (zmniejszono o 15 osób) oraz dzieci do 16 roku życia (zmniejszono o 5 osób). Łączna liczba godzin usług asystenta została zmniejszona o 33 900, a kwota całkowita zadania została zmniejszona o 1 586 610 zł, przyczyny zmian zostały opisane w pkt. 2.1.a.

(akta kontroli str. 266-278, 296-327)

d)

Powiat każdorazowo w zakresie edycji 2019-2020⁵³, jak i edycji 2021⁵⁴ złożył oświadczenie o przyjęciu środków finansowych z Programu „AOON”, które podpisane były przez osoby upoważnione.

(akta kontroli str. 46-47, 338)

e)

W okresie objętym kontrolą Wojewoda Śląski z Powiatem Żywieckim zawarł dwie umowy na finansowanie zadań w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „AOON” na realizację: edycji 2019-2020 z dniem 22 stycznia 2020 r. umowa o nr PSI.946.7.60.2019⁵⁵; a na realizację edycji 2021 z dniem 14 maja 2021 r. umowa o nr PSXI.AOON.946.1.77.2021⁵⁶.

(akta kontroli str.61-71, 380-402)

2.2. Realizacja usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej

a)

W zakresie edycji 2019-2020 PCPR po umowie, dokonał przesunięć i zmian w zakresie wydatkowania środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami kalkulacji kosztów i nie aneksował umowy i nie aktualizował wniosku do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego:

Przesunięcia i zmiany dotyczyły następujących kosztów:

- koszty godzin usług asystenckich z planowanych we wniosku 540 000,00 zł (planowano zwiększyć do kwoty 634 582,00 zł) zwiększono o kwotę 84 104,78 zł, czyli faktyczne wykonanie wyniosło 624 104,78 zł, które wykazano w sprawozdaniu z realizacji Programu;

- koszty zakupu biletów oraz ubezpieczenia, które określono we wniosku na wartość 127 500,00 zł zmniejszono o kwotę 120 000,00 zł (wykonanie w tej pozycji wyniosło 7 500,00 zł) i tym samym dokonano zwiększenia następujących kosztów:

- koszty godzin usług asystenckich planowano zwiększyć o wartość 94 582,00 zł, a faktycznie zwiększono o 84 104,78 zł (co opisano powyżej);

- nowa pozycja w sprawozdaniu, tj. koszty zakupu środków ochrony osobistej, wykonanie wyniosło 25 418,00 zł.

Zmianie nie uległy koszty obsługi Programu, które we wniosku podane były w zaokrągleniu tj. 3 338 zł, a w umowie 3 337,50 zł

(akta kontroli str.18, 164, 889a-889b, 1293-1296)

⁵³ Oświadczenie z dnia 26 listopada 2019 r. – dotyczy roku 2020.

⁵⁴ Oświadczenie z 6 kwietnia 2021 r.

⁵⁵ Środków w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

⁵⁶ Środków w ramach Funduszu Solidarnościowego.

Z-ca Kierownika PCPR w wyjaśnieniach podała, że zmiany w zakresie wydatkowania środków dokonano zgodnie z:

- pismem z dnia 4 listopada 2019 r. – Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (PSI.946.6.2019), w którym umożliwiono zmiany w zakresie limitu godzin asystenckich, określonych w złożonym wniosku, w sytuacji zaistnienia okoliczności nadzwyczajnych czy też wynikających z aktualnych potrzeb w zakresie usługi asystenta,
- pismem z dnia 16 czerwca 2020 r. – Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (BON-IX.72.13.144.2020.AKU) w którym dopuszczono możliwość zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych, które skorzystają ze wsparcia asystenta, w ramach przyznanych środków na realizację Programu,
- pismem z dnia 6 lipca 2020 r. - Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (BON-IX.72.13.151.2020.AKU) w którym wyrażono zgodę na zakup środków ochrony osobistej ze środków przeznaczonych na przejazd asystenta własnym lub innym środkiem transportu, zakup biletów komunikacji publicznej/prywatnej dla asystenta, ubezpieczenie asystenta lub obsługę Programu,
- pismem z dnia 21 lipca 2020 r. - Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (BON-IX.72.13.157.2020.AKU) w którym umożliwiono zwiększenie liczby uczestników Programu oraz asystentów,
- pismem z dnia 30 lipca 2020 r. - Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (BON-IX.72.13.162.2020.WO), w którym umożliwiono zwiększenie liczby uczestników Programu oraz asystentów.

(akta kontroli str. 105-106, 108-109, 909-914, 1293-1296)

W Sprawozdaniu⁵⁷ Powiatu Żywieckiego z edycji 2019-2020⁵⁸ wskazano na następujące zakresy zmian:

1. Wprowadzenie do sprawozdania pozycji pn. „Koszt zakupu środków ochrony osobistej” związany był z ogłoszeniem stanu epidemii. Śląski Urząd Wojewódzki przekazał do PCPR Komunikat Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie programu resortowego „AOON” edycja 2019-2020, zgodnie z wprowadzonymi zmianami, do kosztów kwalifikowalnych związanych z świadczeniem usług asystenta m.in. dodano: koszty związane z zakupem środków ochrony osobistej. W sprawozdaniu podano, że zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w piśmie (nr BON-IX.72.13.144.2020.AKU) z dnia 16 czerwca 2020 r. oraz w piśmie (nr BON-IX.72.13.151.2020.WO) z dnia 6 lipca 2020, w myśl których zakup środków ochrony może być dokonywany ze środków przeznaczonych na przejazd asystenta własnym/innym środkiem transportu, zakup biletów komunikacji publicznej/prywatnej dla asystenta, ubezpieczenia asystenta lub obsługę Programu przeznaczono 25 418 zł.
2. Zwiększenie liczby osób z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, którym zostały przyznane usługi asystenckie, tj. z 50 planowanych we wniosku do 144 osób wynikających ze sprawozdania. W ww. sprawozdaniu wskazano, że zwrócono się z prośbą do MRPIPS pismem (nr PCPR/PR/AOON/4111/10/20) z dnia 16 lipca 2020 r. o możliwość zwiększenia liczby uczestników Programu oraz asystentów osobistych ON. W odpowiedzi przesłanej przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych pismem (nr BON—IX.72.13.157.020.AKU) z dnia 21 lipca 2020 r. uzyskano

⁵⁷ Sprawozdania z dnia 25 stycznia 2021 r., korekta z dnia 15 lutego 2021 r. dotyczyła kwoty zwrotu odsetek bankowych od niewykorzystanych środków.

⁵⁸ PCPR realizował zadanie w 2020 r.

informację, że zwiększenie liczby uczestników Programu i asystentów jest możliwe pod dwoma warunkami tj.: 1) udokumentowania wzrostu ilości ON wymagających wsparcia w formie usług asystenta, 2) bez zmian pozostaje wysokość środków przyznanych z Funduszu Solidarnościowego w realizację Programu.

3. „Zmniejszenie środków finansowych z poz. „przejazd asystenta własnym/innym środkiem transportu oraz zakup biletów komunikacji publicznej/prywatnej dla asystenta”.
4. „Zwiększenia kosztów związanych z wynagrodzeniem asystentów”. W sprawozdaniu PCPR przywołał dwa pisma Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych tj. o nr BON - IX.72.13.162.2020 WO) z dnia 30 lipca 2020 r. – w którym wskazano na możliwość objęcia wsparciem większej liczby osób, jak i pismo o nr BON—IX.72.13.157.020.AKU z dnia 21 lipca 2020 r. przywołane powyżej. Z wnioskowanej kwoty 127 500,00 zł (koszt zakupu biletów oraz ubezpieczenie asystenta) wydatkowano: 7 500,00 zł (koszt ubezpieczenia asystenta), 25 418,00 zł (koszt zakupu środków ochrony osobistej), 94 582,00 zł (koszt zwiększonych usług asystenckich).

(akta kontroli str. 148-164)

W sprawozdaniu z edycji 2021⁵⁹, jak i w uzasadnieniu zmian w stosunku do założeń ujętych we wniosku złożonym przez Powiat załączonym do zestawienia z realizacji Programu w edycji 2021⁶⁰ wskazano, że dokonano następujących zmian w zakresie wniosku:

1. Liczba ON objętych wsparciem – planowano 60 osób (wniosek do umowy z dnia 3 marca 2021), objęto 87 osób tj. zwiększono o 27 osób.
2. Liczba godzin usług asystenckich – w ww. wniosku planowano 34 500 godzin, a zrealizowano 30 196,50 godzin, czyli nie wykorzystano 4 303,5 godziny.
3. Koszt godzin usług asystenckich – planowano na kwotę 1 380 000 zł, a wykonano na kwotę 1 197 107,36 zł, nie wykorzystano 182 892,64 zł;
4. Koszt zakupu ochrony – planowano na 30 000 zł, a wydatkowano 5 260,89 zł, nie wykorzystano 24 739,11 zł;
5. Koszty zakupu biletów komunikacji publicznej – planowano 20 000 zł, nie poniesiono kosztów z ww. tytułu;
6. Koszty ubezpieczeń – planowano 9 000 zł, wydatkowano 8 791,83 zł, nie wykorzystano 208,17 zł;
7. Koszty dojazdu własnym/innym środkiem transportu – planowano 100 000 zł, a wydatkowano 19 964,01 zł, nie wykorzystano 80 035,99 zł;
8. Koszty zakupu biletu wstępu na wydarzenia (...) – planowano 16 500,00 zł, a wydatkowano 631,40 zł, nie wykorzystano 15 868,00 zł
9. Koszty obsługi Programu planowano na kwotę 31 110,00 zł a wykonano na kwotę 24 635,11 zł, nie wykorzystano 6 474,89 zł.

(akta kontroli str.296-327, 473-477, 889a-889b, 1293-1296)

W zakresie zmian realizowanych umów w 2020 r. i 2021 r., oraz braku aneksów do nich, jak i aktualizacji wniosków do umów Z-ca Kierownika PCPR w wyjaśnieniach wskazała m.in. pismo Z-cy Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 20 sierpnia 2020 r., w którym przywołał

⁵⁹ Z dnia 26 styczeń 2022 r.,

⁶⁰ Z dnia 18 stycznia 2022 r.

stanowisko BON w kwestii modyfikacji umów BON w zakresie edycji 2019-2020, jak również kwestii dopuszczalności ich aneksowania i podał, że stanowisko BON jest jednoznaczne tj.: „treść umów nie podlega modyfikacji” oraz „zapisy Programu, jak i zapisy umowne nie przewidują możliwości aneksowania umów”, które w zakresie edycji 2021 podtrzymał również w piśmie z 30 maja 2022 r. Ponadto podała, że „w piśmie z 20 sierpnia 2020 r. podkreślono, że przesunięcia w ramach limitu przyznanych środków są dopuszczalne i nie wpływają na kwestie rozliczeniowe, natomiast będą wymagały uzasadnienia przy sprawozdaniu. Tak więc uznaliśmy, że skoro wystąpiły okoliczności nadzwyczajne związane m.in. z epidemią, czy też wynikające z aktualnych potrzeb w zakresie usługi asystenta dokonaliśmy przesunięcia środków w granicach przyznanego dofinansowania. A wyrażone stanowisko w powyższym piśmie nie pozostawiło wątpliwości, że zmiany są dopuszczalne i nie przedkładają się na sporządzanie aneksów do umów. Ponadto sprawozdania końcowe zostały zaakceptowane przez Wojewodę”.

(akta kontroli str. 1249-1262, 1262a-1270)

b)

W edycji 2019-2020 - zmiany dotyczyły zwiększenia liczby ON z planowanej 50⁶¹ we wniosku na 144⁶².

(akta kontroli str. 18, 148-156)

W edycji 2021 – zmiany dotyczyły zwiększenia liczby uczestników z 60 planowanych we wniosku do 87 osób wykazanych w sprawozdaniu⁶³.

(akta kontroli str. 296-327, 463-472)

Zmiany w zakresie realizacji dwóch umów dotyczyły m.in. zwiększenia ilości uczestników niepełnosprawnych w stosunku do liczby zaplanowanej we wnioskach. W zakresie edycji 2019-2020 – z dniem 27 lipca 2020 Kierownik Centrum zwrócił się z zapytaniem do Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych o możliwość przesunięcia części środków finansowych na koszty związane z wynagrodzeniem asystentów, podając, że umożliwi to zwiększenie liczby godzin świadczonych usług, a tym samym objęciem wsparciem większej- w stosunku do pierwotnie planowanej liczby ON. W odpowiedzi pisemnej z dnia 30 lipca 2020 r. Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych wskazała, że rekomenduje realizację Programu zgodnie z założonym wnioskiem, jednakże w przypadku zaistnienia sytuacji nadzwyczajnej, niezależnych od gminy, istnieje możliwość dokonania ww. przesunięcia spełniając warunki zawarte w Programie.

Natomiast w zakresie realizacji edycji 2021 – Śląski Urząd Wojewódzki z dniem 26 lipca 2021 przekazał do PCPR pisemną informację o możliwości przesunięcia zaoszczędzonych środków (z środków ochrony osobistej, z biletów komunikacji publicznej/prywatnej, biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, ubezpieczeń) na realizację usługi asystenckiej, co pozwoli zwiększyć liczbę godzin usługi i zapewnić ją większej liczbie osób, a także wydać całość środków pozyskanych w ramach Programu, usuwając konieczność ich zwrotu.

(akta kontroli str. 107-108, 411-413)

⁶¹ W tym: 40 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 10 o umiarkowanym)

⁶² Z czego 117 to osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 27 osób o umiarkowanym.

⁶³ Tj. 5 dzieci do 16 roku życia łącznie ze wskazaniami określonymi w dziale V Programu, 64 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 18 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

c)

W zakresie realizacji umowy o nr PSI.946.7.60.2019 edycja 2019-2020 planowano 18 000 godzin usług asystenckich, a zrealizowano 20 906 godzin.

(akta kontroli str. 18, 148-164)

Natomiast w zakresie realizacji umowy o nr PSXI.AOON.946.1.77.2021 edycji 2021 planowano 34 500 godzin usług asystenckich, a zrealizowano 30 196,5 godzin.

(akta kontroli str. 296-327, 473-477)

d)

W umowach zawartych z asystentem⁶⁴:

- w roku 2020 koszt godz. usług nie przekroczył 30 zł brutto;
- w roku 2021 koszt godz. usług nie przekroczył 40 zł brutto.

(akta kontroli str. 1217)

W edycji 2019-2020 planowany we wniosku kosztu godz. usług asystenckich wynosił 540 000 zł, a faktyczny koszt wyniósł 624 104,78 zł.

Natomiast w edycji 2021 r. planowane koszty usług asystenckich wynosiły 1 380 000,00 zł., a faktycznie poniesione wyniosły 1 197 107,36 zł.

(akta kontroli str. 18, 156a-164, 296-327, 463-472)

e)

W zakresie edycji 2019-2020, koszty odpowiednio wynosiły;

- ubezpieczenie OC i NNW asystentów - zaplanowano i wydatkowano 7 500,00 zł;
- zakup środków ochrony osobistej - wydatkowano 25 418,00 zł⁶⁵ (nie zaplanowane we wniosku)

W ww. edycji nie było kosztów związanych z dojazdem asystentów do miejsc wskazanych przez uczestnika, jak i wydatków na bilety komunikacji publicznej.

(akta kontroli str. 18, 156a-156h)

W zakresie edycji 2021 r. koszty odpowiednio wynosiły:

- ubezpieczenie OC i NNW zaplanowano 9 000,00 zł a wydatkowano 8 791,83 zł;
- zakup biletów do wydarzeń kulturalnych/sportowych/społecznych – planowano 16 500,00 zł, a wydatkowano 631,40 zł;
- zakup środków ochrony osobistej – zaplanowano 30 000,00 zł, a wydatkowano 5 260,89 zł;

(akta kontroli str. 296-327, 463-472)

f)

W latach objętych kontrolą, do PCPR nie wpłynęły skargi lub zażalenia związane z jakością świadczonych usług asystenckich.

(akta kontroli str. 455-462)

1. Wykonawcy usług asystenta osoby niepełnosprawnej oraz kwalifikacje osób świadczących usługi

a)

Na podstawie oświadczeń asystentów na celowej próbie tj. 26 asystentów do 25 uczestników⁶⁶ ustalono, że osoby te nie były pracownikami PCPR lub Starostwa

⁶⁴ Umowy w 2020 r. były trójstronne:

⁶⁵ MRPiPS w związku z epidemią wprowadziło do Programu „Asystent (...)” środki ochrony osobistej od dnia 22 maja 2020 r.

⁶⁶ W edycji 2019-2020 – badano teczki 10 uczestników (w tym 5 którzy zrezygnowali z usługi) i 11 asystentów świadczących usługi na ich rzecz. W przypadku jednego uczestnika usługi asystenckie świadczone były przez

zatrudnionymi na umowę o pracę. W zakresie edycji 2019-2020 ustalono, że wszyscy objęci badaniem asystenci posiadali co najmniej średnie wykształcenie⁶⁷ oraz co najmniej roczne doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym, jak i wszyscy byli wskazani przez uczestników Programu. W zakresie edycji 2021 r. wszyscy objęci badaniem asystenci zostali wskazani przez uczestników programu lub ich opiekunów prawnych. Na podstawie próby ustalono, że usługi realizowane były przez asystentów spełniających wymagania określone w treściach Programów edycji 2019-2020 i 2021.

(akta kontroli str. 1588-1589)

b)

W zakresie edycji 2021 r., badaniem objęto teczkę pięcioro dzieci zakwalifikowanych do Programu wraz z dokumentacją dotyczącą ich asystentów i ustalono, że wszyscy asystenci posiadali ważne zaświadczenia psychologiczne.

(akta kontroli str. 1384- 1398)

W zakresie edycji 2019-2020 i 2021 r. ankiety przesłane zostały do 26 asystentów (z czego zwrotnie otrzymano 20 ankiet) i 25 uczestników i opiekunów ON (z czego zwrotnie otrzymano 17 ankiet).

(akta kontroli str. 1412-1465)

c)

Wśród 25 uczestników tylko na rzecz jednego usługa świadczona była przez dwóch asystentów i byli oni wskazani przez uczestnika Programu.

(akta kontroli str. 1324-1326)

Odnośnie fluktuacji kadr na stanowiskach asystentów oraz występowania wakatów na tych stanowiskach Z-ca Kierownika PCPR w wyjaśnieniach podała, że asystenci w ramach obu edycji zatrudnieni byli tylko na podstawie umów zleceń i w oparciu o wskazanie. Ponadto dodała, że asystenci nie pracowali w godzinach nadliczbowych, ponieważ w umowach zlecenia określano liczbę godzin jaką asystent miał przepracować i taka liczba była przepracowana i rozliczona.

(akta kontroli str. 1248)

d)

Dokumentacja sporządzana przez asystentów była weryfikowana w PCPR⁶⁸, jednakże nie zawierała ona udokumentowanych ocen. W związku z powyższym Z-ca Kierownika w wyjaśnieniach podała, że „w treściach Programów (zarówno w edycji 2019-2020, jak i w edycji 2021) nie wskazano na obowiązek dokonywania oceny poziomu świadczonych usług przez asystentów. Niemniej jednak ocena w zakresie świadczonych usług przez asystentów dokonywana była w sposób nieformalny. Pracownik PCPR pozostawał w bieżącym kontakcie telefonicznym, zarówno z uczestnikami Programu, jak i z asystentami. Każdy z uczestników oraz asystentów został poinformowany o możliwości zgłaszania ewentualnych uwag i sytuacji problemowych pod wskazanym numerem telefonu (numer ten był zamieszczony również na stronie internetowej PCPR, w zakładce „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”). Dodatkowo, w trakcie realizacji edycji 2021 pracownik PCPR przeprowadził telefoniczną ankietę (...). Do ankietyzacji zostało losowo wybranych 17 uczestników Programu. Celem przeprowadzonej ewaluacji była weryfikacja

dwóch asystentów. W edycji 2021 – badano teczkę 15 uczestników (w tym 5 którzy zrezygnowali z usług), w tym 5 dzieci do 16 roku życia.

⁶⁷ W badanej próbie w edycji 2019-2020 – sześciu asystentów posiadało wykształcenie średnie, a pięciu wyższe specjalistyczne w kierunku: jedna osoba praca socjalna, jedna analityka medyczna, jedna pedagogika i psychologia, dwie osoby filologie.

⁶⁸ Ustalono na badanej próbie 26 asystentów dla 25 uczestników.

zgodności zakresu świadczonych usług przedstawianych przez asystentów w Kartach rozliczenia usług ze stanem faktycznym, ocena poziomu świadczonych usług, rzetelność i terminowość asystenta oraz o opinie dotyczące ewentualnych braków w zakresie udzielanego wsparcia. W oparciu o zebrane informacje nie stwierdzono żadnych uchybień w zakresie jakości świadczonych usług”.

(akta kontroli str. 1219-1232, 1278-1281)

2.3. Zlecenie realizacji usług w 2021 r. organizacji pozarządowej

a)

Powiat zgodnie z art. 13 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w drodze otwartego konkursu ofert powierzył realizację zadania na mocy Uchwały nr 843/21/VI Zarządu Powiatu w Żywcu z dnia 5 maja 2021 r. oraz zawartej umowy nr 1/AOON/2021 z dnia 17 maja 2021 r. Fundacji Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „PER - CORDA”⁶⁹ z siedzibą w Radziechowach przy ulicy Plebańskiej 1570. Fundacja przy składaniu oferty, jak i realizacji umowy posiadała status organizacji pożytku publicznego. Wpisana do KRS pod nr 0000140649 w Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

(akta kontroli str. 354-402)

b)

Ponadto ogłoszenie zawierało rodzaj zadania: tj. „Realizacja usług asystenta”, warunki realizacji zadania, wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania określono na kwotę 1 571 500,00 zł, a okres realizacji zadania określono od 17 maja 2021 r. do 26 grudnia 2021 r., a także tryb i kryteria składania ofert oraz ich wybór. Ogłoszenie o otwartym konkursie zamieszczono w BIP w dniu 13 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 341, 375-376, 855-865)

c)

W § 2 ust. 14 ww. umowy (nr 1/AOON/2021 o realizację zadania z dnia 17 maja 2021 r.) zawarto zobowiązanie dotyczące posiadania przez asystentów ON odpowiednich kwalifikacji.

(akta kontroli str. 391-402)

d)

Powiat na mocy Uchwały 318/VI/19 z dnia 16 października 2019 r. powierzył realizację zadania PCPR. W zakresie edycji 2019-2020 i 2021 r. nadzór nad całością ich realizacji pełnił Kierownik PCPR, natomiast pracownik merytoryczny⁷⁰ zajmował się przyjmowaniem i weryfikowaniem dokumentów na etapie przyjmowania i rozliczania dokumentów (aplikacyjnych i rozliczeniowych). PCPR dokonywał rozliczenia zadań związanych z realizacją usług asystenta w systemie miesięcznym. W zakresie edycji 2019-2020 pracownik merytoryczny przyjmował w cyklu miesięcznym od każdego z asystentów „Kartę realizacji usług asystenckich” wraz z „Rachunkiem do umowy zlecenia”, a następnie sprawdzał ich poprawność i kompletność, które po zweryfikowaniu przekazywał Specjaliście ds. Księgowych w Zespole Finansowo-Księgowym, który ww. dokumenty sprawdzał pod względem formalno-rachunkowym, powyższy rachunek wraz z wymienionymi dokumentami po weryfikacji przez ww. pracowników PCPR każdorazowo zatwierdzony był do wypłaty przez Główną Księgową i Kierownika PCPR.

(akta kontroli str. 832, 694-708)

⁶⁹ Zwanej również Fundacją Per Corda lub Fundacją.

⁷⁰ Konsultant Organizator Usług Społecznych – samodzielne stanowisko.

W zakresie edycji 2021 realizowanej przez Fundację asystent składał do niej komplet dokumentów (obligatoryjnie: kartę rozliczenia, rachunek, a w przypadku pozostałych kosztów: ewidencję przebiegu pojazdów, fakturę imienną za zakup środków ochrony osobistej oraz fakturę imienną za zakup biletów wydarzenia kulturalne i sportowe), pracownik Fundacji przekazywał ww. dokumenty do PCPR, gdzie pracownik merytoryczny weryfikował ich kompletność i poprawność pod względem merytorycznym, dokumenty te po zatwierdzeniu zostały zwrócone Fundacji, która na podstawie ww. dokumentów sporządzała do PCPR „Wnioski o przekazanie zaliczki na wydatki poniesione w poszczególnych miesiącach” realizacji Programu, które każdorazowo zatwierdzane były do wypłaty przez Główną Księgową i Kierownika PCPR. Na podstawie wymienionych wniosków PCPR dokonywał rozliczenia zaliczek z poszczególnych miesięcy zgodnie z zestawieniami przekazanym przez Fundację. Fundacja zgodnie z umową złożyła sprawozdanie końcowe z dniem 31 grudnia 2021 r.

(akta kontroli str. 391- 400, 818, 1002-1017)

2.4. Przyznawanie usług świadczonych przez asystenta osoby niepełnosprawnej

a)

W PCPR nie opracowano zasad przyznawania usług asystenckich, które określałyby model postępowania przy przyznawaniu usług.

(akta kontroli str. 1217-1248)

b)

PCPR podczas przyznawania usług asystenckich w obu edycjach kierowało się zasadą kolejności zgłoszeń oraz kompletności przedstawionej dokumentacji określonej w Programach, jak i wskazanym terminem rozpoczęcia realizacji usług.

(akta kontroli str. 1217-1248)

c)

W wyjaśnieniach Z-ca Kierownika podała, że przyznane usługi asystenckie w zakresie edycji 2019-2020 i 2021 były każdorazowo w oparciu o kartę zgłoszenia do Programów wraz z kserokopiami aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, co ustalono również na próbie badawczej.

(akta kontroli str. 1234-1248, 1324-1398)

d)

W obu edycjach pracownik merytoryczny PCPR przyjmował i weryfikował poprawność i kompletność dokumentów składanych przez ON, przyznawanie usług dla ON odbywało się w PCPR.

W edycji 2019-2020 podpisywano umowy trójstronne pomiędzy Powiatem, ON i asystentem. Natomiast w edycji 2021 umowy podpisywano pomiędzy Fundacją a asystentem. Realizację zadania AOON w edycji 2021 Powiat zlecił Fundacji Per-Corda (wyłonionej w drodze otwartego konkursu ofert), którą zobowiązał do wykonania tego zadania na warunkach określonych w umowie oraz zgodnie z Programem Asystent edycja 2021 ogłoszonym przez MRiPS.

(akta kontroli str.391-400a, 1234-1248, 1517-1520, 1569-1572)

e)

PCPR nie posiadał aktualnej wiedzy o liczbie osób niepełnosprawnych ogółem w rozróżnieniu na stopień niepełnosprawności na obszarze powiatu żywieckiego, dysponował natomiast wiedzą w zakresie liczby wydanych w danym roku orzeczeń przez PZON, informacji z OPS-ów odnośnie liczby ON i ich rodzin objętych wsparciem

oraz danych z PUP w zakresie płci, miejsca zamieszkania, statusu ON na rynku pracy oraz aktywności w zakresie korzystania z form pomocy świadczonych przez PUP, oraz dane z ewaluacji Programów na rzecz ON, jak i oceny projektu „szlachetna pomoc”.

PCPR w ramach podjętych działań promocyjnych w obu edycjach informował o możliwości skorzystania z usług asystenckich. W roku 2020 r. w zakresie Programu PCPR w oparciu m.in. o projekt „szlachetna POMOC” aplikował o pozyskanie środków finansowych dla 50 ON. Natomiast w zakresie edycji 2021 PCPR w oparciu o edycję 2019-2020 aplikował o 100 osób, ale z uwagi na decyzję MRPiPS Śląski Urząd Wojewódzki wystąpił o przygotowanie rekalkulacji w związku z obniżeniem kwoty dofinansowania, skutkiem czego Powiat ostatecznie złożył ponowny wniosek na 60 ON, a wsparciem objął 87 ON.

(akta kontroli str. 565-691, 844-847, 1019-1107)

f)

Jak wynika z rejestru złożonych kart zgłoszeń do Programu, jak i sprawozdań w edycji 2019-2020 zainteresowanie usługami asystencji osobistej było o 42 % większe niż w edycji 2021. Jednakże w zakresie edycji 2019-2020 nabór nie był zamknięty, ON do Programu były wprowadzane w trybie w ciągłym. PCPR nie dokumentował odmów, stąd nie możliwa jest ocena przyczyn ich nieprzyznania.

(akta kontroli str. 1588-1589)

Z-ca Kierownika podała, że PCPR odmówiło objęcia wsparciem w postaci usług asystencji osobistej trzem osobom, które złożyły Kartę uczestnictwa w Programie. Przyczyną odmowy było nie spełnienie wymogów wyznaczonych przez zapisy Programu, które umożliwiały udzielenie wsparcia w postaci usług asystenckich. Osoby te zostały poinformowane o braku możliwości uczestnictwa w Programie przez pracownika PCPR.

W ramach realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2021, wszystkie osoby niepełnosprawne, które nie zostały objęte wsparciem, a złożyły Kartę uczestnictwa, korzystały ze wsparcia w postaci usług asystenckich, które oferowane były przez gminy oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Żywieckiego. Informacje o wsparciu udzielonym osobom niepełnosprawnym przez inne instytucje i organizacje działające na terenie Powiatu Żywieckiego uzyskał pracownik PCPR, pozostający w bieżącym kontakcie telefonicznym z pracownikami gmin i organizacji pozarządowych oraz z osobami niepełnosprawnymi aplikującymi do uczestnictwa w Programie lub ze wskazanymi asystentami.

(akta kontroli str. 1232-1248)

g)

W edycji 2019-2020 – do PCPR (ostatnia karta wpłynęła z dniem 3 grudnia 2020) wpłynęło 174 kart zgłoszeń, a usługi otrzymało 144 ON.

W edycji 2021 – do PCPR wpłynęło 101 kart (ostatnia z dnia 28 lipca 2021 r.), a usługi otrzymało 87 ON.

(akta kontroli str. 156a-156h, 463-472)

W ramach edycji 2019-2020 – 174 osoby złożyły Karty zgłoszenia do uczestnictwa w Programie, w tym:

- 117 osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo równoważnym oraz 27 osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo równoważnym,

- trzy ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym, które złożyły Kartę zgłoszenia a nie zostały zakwalifikowane do Programu, z uwagi na to, że nie spełniły wymogów wyznaczonych przez zapisy Programu,
- trzy ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym, które złożyły Kartę uczestnictwa ale zmarły przed podpisaniem umowy na świadczenie usług,
- dwie ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, w Karcie zgłoszenia wskazały asystenta, który zmarł przed podpisaniem umowy (w tym: jedna osoba nie wyraziła zgody na wsparcie udzielane przez innego asystenta i zrezygnowała z udziału w Programie, jedna osoba wyraziła zgodę na wsparcie udzielane przez innego asystenta i powtórnie złożyła Kartę zgłoszenia,
- jedna ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, która złożyła Kartę uczestnictwa, zrezygnowała z usług asystenta przed podpisaniem umowy (skorzystała z wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej w ramach projektu szlachetna POMOC)
- 21 osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, które złożyły Karty uczestnictwa, zrezygnowały z udziału przed podpisaniem umowy (najczęściej występującą przyczyną rezygnacji było wsparcie udzielone przez gminy oraz organizacje pozarządowe).

W ramach edycji 2021: 101 osób złożyło Karty zgłoszenia do uczestnictwa w Programie, w tym:

- wsparciem zostało objętych 87 osób niepełnosprawnych, 64 osoby posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym, 21 osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym oraz sześcioro dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- jedna osoba - opiekun prawny reprezentujący dziecko do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie z ww. wskazaniem, który złożył Kartę zgłoszenia zrezygnował z uczestnictwa przed zawarciem umowy na świadczenie usług z asystentem,
- 10 ON z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym, które złożyły Kartę zgłoszenia zrezygnowały z uczestnictwa przed podpisaniem umowy z asystentem,
- trzy ON z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym, które złożyły Kartę zgłoszenia zrezygnowały z uczestnictwa przed podpisaniem umowy z asystentem .

(akta kontroli str. 949-849)

W roku 2021 wszystkie osoby, które nie zostały objęte wsparciem w ramach Programu realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, korzystały ze wsparcia w postaci usług asystencji osobistej udzielanego przez organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Żywieckiego.

Z-ca Kierownika w wyjaśnieniach podała, że w obu edycjach żadna osoba nie otrzymała odpowiedzi odmownej w formie pisemnej i się nie odwołała. Jak i podała, że karty zgłoszenia z edycji 2019-2020, nie były przez PCPR uwzględniane w edycji 2021.

(akta kontroli str.1232-1248)

h)

Z-ca Kierownika w wyjaśnieniach podała, że po ogłoszeniu stanu epidemii PCPR bez zmian prowadziło realizację usług asystenckich, ciągłość świadczenia usług odbywała się na zasadzie obustronnej zgody. Z powodu epidemii nie wystąpiły przypadki rezygnacji z usług asystenckich i żaden z uczestników w związku z epidemią nie złożył wniosku o zmniejszenie liczby usług.

(akta kontroli str.1219-1232)

i)

W toku kontroli dokonano celowego doboru z wykazu umów na świadczenie usług⁷¹ z edycji 2019-2020 oraz edycji 2021 r.⁷² i stwierdzono:

1) Każda osoba złożyła kartę zgłoszenia do Programu w zakresie obu edycji wraz z wymaganymi załącznikami

2) Usługami asystenckimi w zakresie obu edycji objęto wyłącznie ON, do których adresowany był Program;

3) Okres oczekiwania od daty złożenia Karty zgłoszenia do Programu do daty przyznania usługi wynosił średnio 23,8 dni (w jednym przypadku wynosił 166 dni, co było wynikiem wskazania przez uczestnika, że chce zostać objęty usługami dopiero od lipca 2020 r.), z czego w edycji 2019-2020 - średnia wynosiła 51,3 dni, a w edycji 2020 - 5,47 dni.

4) W 2020 r. - w przypadku dwóch uczestników⁷³ spośród 10 kart opisano zakres świadczonej pomocy, natomiast w pozostałych przypadkach zamieszczono adnotację: „w miejscu lub poza miejscem zamieszkania”;

- w edycji 2021 – najczęściej wskazywano na wspólne zakupy, pomoc w czynnościach dnia codziennego, asystowanie do placówki medycznej, wspólny wyjazd do urzędów, spacer, wyjazd do kościoła na mszę św., natomiast w przypadku dzieci najczęściej wskazywano na wspólne gry i zabawy, wspólne spacer, oraz pomoc w czynnościach dnia codziennego (w jednym przypadku dziecko było zaprowadzane i przyprowadzane do i z przedszkola).

5) W edycji 2019-2020 – w karcie zgłoszenia do programu nie było zakresu przewidzianego na wnioskowanie zakresu usług, natomiast umowy na świadczenie usług przewidywały zakres usług zgodny z Programem, a w kartach realizacji odnotowywano „w miejscu lub poza miejscem”, poza dwoma ww. przypadkami (wskazanymi w pkt d), gdzie podano rodzaj wykonywanych usług. W edycji 2021 zakres realizowanych usług wynikał z kart realizacji, jednakże umowy na realizację usług zakładały pełny pakiet przewidzianych Programem form wsparcia.

6) W edycji 2019-2020 w umowie o świadczeniu usług asystenckich określono zakres świadczonych usług zgodnie z całą kafeletką Programową.

7) W zakresie obu edycji w ramach umów na usługi asystenckie nie wskazano na konieczność opracowywania harmonogramów realizacji pomocy;

8) W 2020, jak i 2021 roku usługi realizowane były wyłącznie przez asystentów wskazanych przez uczestników Programu, w roku 2020 (edycji 2019-2020) wszyscy asystenci posiadali dokumenty potwierdzające wymagane kwalifikacje, natomiast w edycji 2021 r. – nie weryfikowano posiadanych kwalifikacji i doświadczenia z uwagi

⁷¹ W zakresie realizacji usług w 2020 r. – umowy były trójstronne zawierane pomiędzy Powiatem (reprezentowanym przez PCPR) a „Uczestnikiem Programu” i „Zleceniobiorcą” tj. asystentem. W zakresie realizacji usług w 2021 r. umowy były dwustronne zawierane pomiędzy Fundacją (...) a „Zleceniobiorcą” tj. asystentem.

⁷² Kryteria celowości doboru były następujące: edycja 2019-2020 – 10 ON, w tym pięć osób, które zrezygnowały z usług w trakcie trwania realizacji Programu. W zakresie edycji 2021 - 10 ON, w tym pięć osób, które zrezygnowały z usług w trakcie trwania realizacji Programu oraz pięcioro dzieci niepełnosprawnych.

⁷³ Nr 2 i 3 z list kontrolnych.

na zapis w Programie V pkt. 3 ppkt.3, że usługi może świadczyć osoba wskazana przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, który takiego wymagania nie określał.

9) W obu edycjach nie przekroczone określonego w Programach limitu godzin, który w roku 2020 wynosił maksymalnie 30 godzin, a w 2021 r. 60 godzin dla dorosłych i 30 godzin dla dzieci.

10) W sześciu przypadkach osoby korzystały z innych form pomocy, ale nie w czasie świadczenia usług asystenckich;

11) W zakresie kosztu godz. usług asystenckich nie przekroczone zakładanego limitu;

12) W zakresie badanych przypadków: w edycji 2019-2020 siedmiu asystentów skorzystało z środków ochrony osobistej na wartość 1 368,64 zł; natomiast w zakresie edycji 2021 czterech asystentów poniosło koszty paliwa na łączną wartość 3 555,63 zł, koszty środków ochrony osobistej wykazało pięciu asystentów na wartość 655,19 zł, koszty biletów wstępu wykazało dwóch asystentów na łączną wartość 112 zł.

13) Asystenci prowadzili wymaganą dokumentację szczegółowo i rzetelnie;

14) Usługi w danym czasie były świadczone na rzecz tylko jednego uczestnika;

15) Nie przyznawano dodatkowych godzin w ramach środków własnych;

16) W zakresie badanych dokumentów w edycji 2019-2020 trzech uczestników zrezygnowało z usług, z czego jeden podjął decyzję o nieprzedłużeniu umowy, kolejny uzyskał miejsce w PZOL, a trzeci zrezygnował z braku możliwości dojazdu asystenta w ostatnim miesiącu świadczenia usług⁷⁴, w zakresie edycji 2021 pięciu uczestników zrezygnowało z czego w przypadku czterech uczestników w dokumentacji nie odnotowano przyczyny⁷⁵, natomiast w jednym przypadku uczestnik złożył pisemne oświadczenie, że rezygnuje z przyczyn zdrowotnych⁷⁶.

17) uczestnicy objęci badaniem nie składali reklamacji lub skarg w zakresie świadczonych usług.

(akta kontroli str. 1324-1398, 1400-1411, 1599-1589)

2.5. Wydatkowanie i rozliczenie środków na usługi świadczone przez asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej

a)

Zgodnie z umową nr PSI.946.7.60.2019 z dnia 22 stycznia 2020 r. w zakresie edycji 2019-2020 Wojewoda Śląski na realizację zadania przekazał kwotę 667 500,00 zł oraz na obsługę Programu kwotę 3 337,50 zł (0,5% kwoty zadania).

Zgodnie z § 3 pkt 2 ww. umowy Wojewoda był zobowiązany do przekazania środków w ramach trzech transz w następujących terminach:

transza I - do 15 kwietnia 2020 r., transza II - do 15 lipca 2020 r. transza III - do 15 października 2020 r.

Wojewoda terminowo przekazał środki finansowe na realizację ww. zadania w zakresie drugiej transzy, natomiast pierwszą i trzecią transzę przekazał

⁷⁴ Czek listy kontrolne nr 2 (akta str. 1327-1329 tj. 1.12.2020; nr 7 (akta str. 1342-1344), nr 8 (akta str. 1345-1347).

⁷⁵ Czek listy kontrolne nr 12 (1357-1359) usługi świadczone 175 dni, nr 13 (akta str. 1360-1362)- usługi świadczone 189, nr 14, (akta str. 1363-1365 usługi świadczone 57 dni, nr 15 (akta str. 1366-1368) usługi świadczone 48 dni.

⁷⁶ Czek lista kontrolna nr 11 (akta str. 1354-1356) usługi świadczone 114 dni.

z jednodniowym opóźnieniem⁷⁷. Również z jednodniowym opóźnieniem przekazał środki na koszty związane z obsługą Programu⁷⁸.

(akta kontroli str. 890-897)

Z-ca Kierownika wyjaśniła, że powyższe opóźnienie nie miało wpływu na realizację usługi.

(akta kontroli str. 889a-896)

Zgodnie z umową nr PSXI.AOON.946.1.77.2021 z dnia 14 maja 2021r. Wojewoda w zakresie edycji 2021 ww. Programu przekazał na realizację zadania kwotę 1 555 500,00 zł oraz na obsługę Programu kwotę 31 110,00 zł (2% kwoty zadania).

Zgodnie z § 3 pkt.1 ww. umowy Wojewoda był zobowiązany do przekazania środków w trzech transzach w następujących terminach:

transza I do 3 czerwca 2021 r.

transza II do 15 lipca 2021 r.

transza III do 14 października 2021 r.

Przekazanie środków w zakresie edycji 2021 na realizację zadania oraz obsługę kosztów związanych z obsługą Programu odbyło się zgodnie z terminami wskazanymi w umowie⁷⁹.

(akta kontroli str. 890-897)

b)

Dla środków z Programu otwarto i prowadzono wyodrębniony rachunek bankowy w zakresie edycji: 2019-2020 oraz 2021⁸⁰. Dla otrzymanych środków PCPR prowadziła wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową zgodnie z wymaganiami zawartymi w umowach.

(akta kontroli str. 904, 919-988)

W zakresie edycji 2019-2020 środki finansowe Programu nie zostały wykorzystane w całości, a zwrot niewykorzystanych środków w wysokości 10 477,22 zł nastąpił w terminie określonym w umowie⁸¹. Ponadto PCPR przekazał do rachunek Wojewody Śląskiego kwotę naliczonych odsetek bankowych od niewykorzystanych środków finansowych na realizację Programu w wysokości 458,09 zł.

(akta kontroli str. 904, 906, 919-988)

W związku z powyższym Z-ca Kierownika podała, że „Przyczyną niewykorzystania środków na realizację Programu z Funduszu Solidarnościowego była sytuacja podyktowana czynnikami niezależnymi od Wnioskodawcy (niedyspozycja z powodu choroby asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej oraz rezygnacją z wykorzystania pełnego limitu godzin wsparcia przez kilku uczestników Programu, spowodowaną odbywaniem obowiązkowej kwarantanny). Sytuacja ta miała miejsce w końcowym etapie realizacji Programu, co uniemożliwiło dokonanie przesunięć i wykorzystanie środków Funduszu w całości”.

(akta kontroli str. 889a-897)

⁷⁷ Daty otrzymania transz: pierwsza w dniu 16 kwietnia 2020 r. tj. 1 dzień po terminie; transza druga w dniu 15 lipca 2020 r., transza trzecia w dniu 16 października 2020 r. – 1 dzień po terminie.

⁷⁸ Zgodnie z par. 3 pkt 5 umowy środki na obsługę miały być przekazane do 15 kwietnia 2020 r.

⁷⁹ Daty otrzymania transz na zadanie: pierwsza 2 czerwca 2021 r., druga – 15 lipca 2021 r. i trzecia 14 października, data otrzymania środków na koszty związane z obsługą Programu – 3 czerwca 2021 r.

⁸⁰ Na podstawie Uchwały nr 512/20/VI Zarządu Powiatu w Żywcu z dnia 15 kwietnia 2020 r. obsługę ww. rachunku powierzono PCPR.

⁸¹ Zwrot niewykorzystanej części środków – potwierdzenie przelewu z dnia 30 grudnia 2020 r., zgodnie z umową, która zobowiązywała do dokonania zwrotu do 15 stycznia 2021 r.

W zakresie edycji 2021 niewykorzystane środki finansowe Programu w wysokości 330 219,40 zł (w tym: 6 474,89 zł środki obsługi) zwrócono terminowo⁸². Ponadto, PCPR przekazał do rachunek Wojewody Śląskiego kwotę naliczonych odsetek bankowych od niewykorzystanych środków finansowych na realizację Programu w wysokości 432,49 zł.

(akta kontroli str. 907-908)

W powyższej kwestii Z-ca Kierownika wyjaśniła, że „przyczyną niewykorzystania środków na realizację Programu w 2021 roku, były trudne do przewidzenia czynniki, takie jak: niedyspozycja z powodu choroby asystenta, konieczność odbywania obowiązkowej kwarantanny czy rezygnacja z wykorzystania pełnego limitu godzin wsparcia przez kilku uczestników Programu, a także ograniczenia związane z panującą w tym czasie pandemią. Należy podkreślić, że wysokość wnioskowanych środków szacowana była w warunkach wysokiego poziomu niepewności w związku z trudnym do przewidzenia scenariuszem przebiegu pandemii”.

(akta kontroli str. 889a-897)

c)

W zakresie edycji 2019-2020 PCPR założył kwoty przesunięć wydatkowanych środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami kalkulacji kosztów, które nie zostały zmienione aneksem, jak i nie złożono nowego w tym zakresie wniosku do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego co opisano w pkt. 2.2. a) niniejszego wystąpienia.

d)

W ramach umowy o nr 1/AOON/2021 o realizację zadania publicznego zawartej pomiędzy Powiatem Żywieckim a Fundacją Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „PER CODA” z siedzibą w Radziechowach, zlecono wymienionej Fundacji realizację zadania w zakresie edycji 2021 r. (§ 3 ust. 5 pkt. 7 cyt. w ramach finansowania zadania określono koszty obsługi Programu).

(akta kontroli str. 989-1018)

e)

Na podstawie celowo wybranej próby 128 pozycji dowodów księgowych (faktur, list płac, rachunków do umów zleceń, wniosków o wypłatę zaliczki), na łączną wartość 843 533,78 zł, przypisanych do 22 dokumentów PK, wraz z potwierdzeniem ich zapłaty WB⁸³ ustalono, że wszystkie dowody księgowe były opisane zgodnie z art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.⁸⁴ oraz zawierały adnotację, że wydatki poniesione zostały w zakresie realizacji zadania 2020 ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, natomiast w 2021 r. ze środków Funduszu Solidarnościowego.

(akta kontroli str. 455-462)

f)

W zakresie realizowanych edycji 2019-2020, jak i 2021 nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności, które skutkowałyby zaplaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli str. 890-897)

⁸² Zwrot niewykorzystanej części środków – potwierdzenie przelewu z dnia 11 stycznia 2022 r., zgodnie z umową, która zobowiązywała do dokonania zwrotu do 15 stycznia 2022 r.

⁸³ Program Asystent ON edycja 2019-2020 - 120 dokumentów księgowych na wartość 83 071,67 zł.
- Program Asystent ON edycja 2021 - 8 dokumentów księgowych na wartość 760 462,11 zł.

⁸⁴ Dz.U. z 2021 r., poz. 217 ze zm.

g)

Dla środków Funduszu w zakresie obu kontrolowanych edycji wszystkie wydatki dokonane były z wyodrębnionego rachunku bankowego. W trakcie realizacji zadań obu edycji nie realizowano płatności gotówkowych.

(akta kontroli str. 890-897, 941- 955, 967-972)

h)

PCPR przekazał terminowo sprawozdania końcowe do Wojewody Śląskiego w zakresie edycji 2019-2020⁸⁵ i 2021⁸⁶.

(akta kontroli str. 148-156, 463-472)

2.6. Nadzór i kontrola nad realizacją usług oraz jakością

a)

PCPR nie było kontrolowane przez inne jednostki (w tym, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, jak i Wojewodę Śląskiego) w zakresie Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2019-2020, jak i edycja 2021.

(akta kontroli str. 705)

b)

Pracownik merytoryczny PCPR comiesięcznie sprawdzał kompletność i poprawność złożonych przez asystentów Fundacji Per Corda dokumentów rozliczeniowych, tj. „Karty rozliczenia usług asystenta w ramach Programu „Asystent (...)” – edycja 2021” w zakresie poprawności opisów na karcie wraz ze wskazanymi przez asystenta załącznikami np. faktur i/lub „Ewidencji przebiegu pojazdu”. Na każdej ww. „Karcie(..)” pracownik nanosił adnotację „Zatwierdzono” lub „Sprawdzono” wraz z datą. Natomiast na podstawie ww. dokumentów tj. ewidencji i faktur tworzył zbiorcze zestawienia miesięczne, które zwrotnie zatwierdzone przekazywał do Fundacji Per Cordy. Po dokonanej weryfikacji przez pracownika PCPR, Fundacja składała: „Wniosek o przekazanie zaliczki na wydatki poniesione w danym miesiącu” oraz „Rozliczenie zaliczki za miesiąc poprzedni”, które Zespół Finansowo-Księgowy sprawdzał pod względem finansowym i przekazywał wnioskowane kwoty zaliczek. Ponadto po zakończeniu realizacji zadania Fundacja do PCPR przedłożyła „Sprawozdanie końcowe(..)”, które było podstawą do złożenia sprawozdania końcowego do Wojewody.

(akta kontroli str. 1001-1018)

Z-ca Kierownika Centrum m.in. podała, że podczas weryfikacji wymienionych powyżej kart sprawdzano: poprawność dat zrealizowanych usług, poprawność przedstawienia sumarycznej liczby godzin zrealizowanych usług, zgodność wskazanego rodzaju świadczonych usług z zapisami Programu, uwzględnienie podpisów asystenta oraz uczestnika, na rzecz którego świadczona była usługa. Ponadto weryfikowano w oparciu o udostępnione faktury imienne złożone przez asystentów zgodność wskazanych wydatków przeznaczonych na zakup środków ochrony osobistej oraz biletów wstępu na wydarzenia kulturalne.

Pod koniec realizacji edycji 2021 pracownik PCPR przeprowadził telefoniczną „Ankiętę dotyczącą poziomu satysfakcji z usług asystenta w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” finansowanego z Funduszu Solidarnościowego, realizowanego w 2021r. przez Fundację „Per Corda” na zlecenie Powiatu Żywieckiego. Do ankietyzacji losowo wybrano 17 uczestników Programu.

⁸⁵ Sprawozdanie z realizacji zadania za 2020 r., przesłano ePUAP do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w dniu 26 stycznia 2021 r. (sporządzone 25 stycznia 2021 r.)

⁸⁶ Sprawozdanie z realizacji zadania za 2021 r. przesłano ePUAP do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w dniu 27 stycznia 2022 r. (sporządzone 26 stycznia 2022 r.)

Celem ankiety była weryfikacja zgodności zakresu świadczonych usług przedstawianych przez asystentów w kartach ze stanem faktycznym, ocena poziomu świadczonych usług, rzetelność i terminowość asystenta i opinie dotyczące ewentualnych braków w zakresie udzielanego wsparcia.

Z-ca Kierownika podała, że w oparciu o zebrane informacje nie stwierdzono żadnych uchybień, jak i, że w trakcie realizacji Programu „A00N” – edycja 2021, pracownik PCPR (Konsultant – Organizator Usług Społecznych) pozostawał w bieżącym kontakcie telefonicznym ze wszystkimi asystentami świadczącymi usługi asystencji osobistej. Każdy z uczestników otrzymał także numer telefoniczny do pracownika, pod który można było zgłaszać wszelkie ewentualne uwagi dotyczące jakości świadczonych usług.

(akta kontroli str. 890-897, 1234-1248)

c)

Ponadto Z-ca Kierownika podała, że nie określono na potrzeby realizacji programu procedury reklamacyjnej w zakresie usług asystenta. Niemniej jednak uczestnicy i asystenci zatrudnieni w ramach realizacji programu byli informowani przez Konsultanta, że w razie ewentualnych skarg, zażaleń, uwag każdorazowo mogą kontaktować się bezpośrednio z Konsultantem lub Kierownikiem PCPR w Żywcu. W tym celu również został udostępniony specjalny numer telefonu, który został podany zarówno uczestnikom jak i asystentom.

(akta kontroli str. 890-897)

d)

PCPR w zakresie edycji 2019-2020 przeprowadzał na bieżąco kontrolę na podstawie następującej dokumentacji:

1. Karty zgłoszenia do Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” opracowane w oparciu o wzór obowiązujący w Programie, które umożliwiały weryfikację złożonych dokumentów kwalifikujących osoby niepełnosprawne i dodatkowo uzupełnione o dane opiekuna prawnego uczestnika Programu, wnioskowany wymiar usług asystenta w miesiącu⁸⁷ i dane osoby wskazanej do świadczenia usług asystenckich. Ponadto, aby zweryfikować zgodność danych z Programem, PCPR opracował dodatkowe dokumenty odrębnie dla asystenta i uczestnika.

Uczestnik dodatkowo zobowiązany był do złożenia następujących dokumentów do PCPR:

- oświadczenie o braku powinowactwa ze wskazanym asystentem w celu wykluczenia, że wskazany asystent nie jest członkiem rodziny, nie jest opiekunem prawnym i nie zamieszkuje z uczestnikiem;
- zgoda na przetwarzanie danych osobowych.

Asystent dodatkowo zobowiązany był do złożenia następujących dokumentów do PCPR tj.:

- formularz „Wykształcenie oraz doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym”, który umożliwiał zweryfikowanie wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego;
- oświadczenie o braku powinowactwa z uczestnikiem na rzecz, którego świadczone będą usługi asystenckie w celu wykluczenia, że wskazany asystent nie jest członkiem rodziny, nie jest opiekunem prawnym i nie zamieszkuje z uczestnikiem;

⁸⁷ Podano, że limit godz. usług asystenta przypadających na jednego uczestnika Programu wynosi nie więcej niż 30 godz. miesięcznie.

-oraz, zgodę na przetwarzanie danych osobowych.

(akta kontroli str. 822-826,)

2. Karty realizacji usług asystenckich w ramach Programu⁸⁸ dodatkowo uzupełnione były o: wymóg ewidencji biletów. Ponadto dodatkowy dokument do którego zobowiązany był uczestnik Programu tj. „Oświadczenie” w którym podawał, czy w danym miesiącu korzystał lub nie korzystał z usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych; z innych usług tj. m.in. „Opieka wytnieniowa”; „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” lub usługi świadczone w ramach programów współfinansowanych z innych źródeł. Uczestnik w przypadku korzystania z usług był zobowiązany zaznaczyć daty i godziny realizacji, a pracownik PCPR weryfikował czy nie pokrywają się one z realizacją „Asystenta”;

(akta kontroli str. 806-817, 694-709)

e)

PCPR sprawował nadzór nad realizacją zadań realizowanych przez asystentów, a także nad prawidłowością wykorzystania środków otrzymanych na ich realizację. Nadzór bezpośredni nad realizacją edycji 2019-2020, jak i edycji 2021 sprawował pracownik PCPR/Konsultant - Organizator usług społecznych, natomiast nadzór merytoryczny sprawował Z-ca Kierownika PCPR.

(akta kontroli str. 806-817, 840, 694-709)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W zakresie obu kontrolowanych umów Powiat wydatkował środki na realizację Programu AOOD zgodnie z przeznaczeniem oraz terminowo sporządził wymagane sprawozdania z ich wykorzystania. PCPR dokonał w 2020 r. zmian pomiędzy poszczególnymi kategoriami kosztów w edycji 2019-2020, natomiast w zakresie realizacji obu umów PCPR objął wsparciem większą liczbę ON niż zaplanował, pomimo, że wszelkie zmiany umów wymagają formy pisemnej. Uzasadnił to stanowiskami Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zawartymi w pismach Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (20 sierpnia 2020 r. i 30 maja 2022 r.). PCPR sprawował nadzór nad realizacją zadań realizowanych przez asystentów, a także nad prawidłowością wykorzystania środków otrzymanych na ich realizację.

IV Uwagi

Uwaga

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę, na obowiązek przestrzegania przez PCPR zapisów zawieranych umów.

V Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁸⁸ Opracowane na podstawie obowiązującego wzoru.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 września 2022 r.

Kontroler prowadzący

Mirosław Sekuła
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....